

Magyarországra sugárzó, külföldi joghatóságú médiaszolgáltatók

Hová és miért mentek el Magyarországról a televíziók?

NAGY DÓRA*

1. A joghatóság megállapítása az AVMS irányelv alapján

Az Európai Unión belüli médiaszabályozást illetően 1989 előtt nem volt egyértelmű, hogy nemzeti vagy uniós irányítás alá tartozik-e. Az EU általában a tagállamok belügyének tekinti a médiaszabályozást, de vannak arra utaló jelek is, hogy egyes intézményei a médiafelügyelet terén is bizonyos egységesebb megoldást alkalmaznak. Médiajogi szempontból az 1989-es határok nélküli televíziózásról szóló uniós irányelvnek (TVWF-irányelv) fontos szerepe volt, mivel először fektette le a televíziós sugárzásra vonatkozó közös szabályokat. Az irányelv megállapította a televíziós műsorszolgáltatás Európai Unión belüli szabad mozgására vonatkozó jogi keretet az ún. származási ország elve alapján. Az 1989-es TVWF-irányelv módosítására 2007-ben került sor, amikor az Európai Parlament jóváhagyta az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet. Ez a fontos jogszabály közös, uniós szintű szabályokat állapított meg az audiovizuális tartalom terjesztésére vonatkozóan, szigorú fogyasztóvédelmi előírások fenntartása mellett a szabályozás egyszerűsítésével erősítette Európa televíziós és audiovizuális ágazatát, valamint egyenlő versenyfeltételeket teremtett a határokon átívelő audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtásához. Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (a továbbiakban: AVMS irányelv) a digitális korszak kihívásainak megfelelően korszerűsítette a műsorszórásra vonatkozó uniós szabályokat. A joghatóság kérdése szempontjából azért kell nagy hangsúlyt fektetni az AVMS irányelvre, mert ez ad lehetőséget a médiaszolgáltatók számára, hogy székhelyüktől eltérő tagállamba/tagállamokba sugározzák a műsoraikat, a tagállamoknak pedig megadja azt a felhatalmazást, hogy bizonyos feltételek fennállása esetén eljárjanak a joghatóságukon kívül álló médiaszolgáltatókkal szemben. Az AVMS irányelv egyúttal meghatározza azt is, hogy egy adott médiaszolgáltató joghatóságát milyen szempontok alapján lehet megállapítani. Az AVMS irányelv az összehangolt területekre minimumszabályozást ad, amit a tagállamoknak át kell ültetniük a nemzeti jogrendszerükbe, azonban lehetőség van arra, hogy a tagállamok ennél szigorúbb szabályokat is előírjanak a joghatóságuk alá tartozó szolgáltatók működésére vonatkozóan, de biztosítaniuk kell azt, hogy ezek a szabályok az uniós jog elveivel összhangban legyenek.¹ A szigorúbb szabályok alkalmazása kapcsán komoly veszélyt jelent a médiaszolgáltatók túlszabályozásból fakadó elvándorlása. Ennek megfelelően, jelenleg számos médiaszolgáltató nem kizárólag abba a tagállamba sugározza a műsorait, amelyeknek a joghatósága alá tartozik.

* Jogi munkatárs, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság MédiaTanácsa. E-mail: nagy.dora@nmhh.hu

¹ AVMS irányelv 4. cikk (1) bekezdés.

Annak meghatározása végett, hogy az egyes, tagállami határokat átlépő médiaszolgáltatások ellen mely tagállam léphet fel, a joghatósági szabályok rögzítésével az AVMS irányelv pontos eligazítást ad. Az Európai Unió a már említett származási ország elve alapján határozza meg, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozóan melyik állam jogát kell alkalmazni. Az AVMS irányelv kimondja, hogy a származási ország elvét ezen irányelv központi elemének kell tekinteni, mert ez alapvető fontosságú a belső piac létrehozása szempontjából.² Ezt az elvet – amely az új üzleti modellek és a kérdéses szolgáltatások nyújtásának szükséges alapját képezi – a médiaszolgáltatók jogbiztonságának biztosítása érdekében minden audiovizuális médiaszolgáltatásra alkalmazni kell. Ez az elv az információ és az audiovizuális műsorszámok belső piaci szabad áramlásának biztosítása szempontjából is kiemelkedő fontosságú. A származási ország elve alapján a médiaszolgáltatók tehát szabadon mozoghatnak a belső piacon, a nemzeti tagállamok határain átlépő médiaszolgáltatók védelmet élveznek az Európai Unión belül, amennyiben valamelyik tagállam joghatóságát elfogadják. Az Európai Bíróság azonban több döntésében is megerősítette, hogy a származási ország elvének lényege a médiaszolgáltató kétszeres ellenőrzésének tilalma. Az Európai Bíróság a C-11/95. sz. Bizottság kontra Belgium ügyben azt is kifejtette, hogy a származási ország elve semmiképpen nem értelmezhető úgy, hogy a fogadó államnak tudnia kell ellenőrizni, hogy a médiaszolgáltató a származási ország jogszabályait megtartja-e. A származási ország elve alapján a médiaszolgáltatóra annak az államnak a joga irányadó, amelyben a médiaszolgáltató központi ügyvezetésének, a műsorrenddel kapcsolatos szerkesztői döntések meghozatalának, illetve a szolgáltatásnyújtásban közreműködő jelentős munkaerő működésének helye alapján ténylegesen tevékenykedik, illetve amelynek műszaki kapacitását felhasználja. Ha az AVMS irányelv alapján nem dönthető el a joghatóság, a Római Szerződésnek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezései alapján kell azt megállapítani. A letelepedés szabadsága alapján az AVMS irányelv 2. cikke szerint a médiaszolgáltatók szabadon választhatják meg, hogy mely tagállamban telepednek le, ezáltal mely állam joghatósága alá kerülnek. Az Európai Bíróság is hangsúlyozta, hogy a Szerződés nem tiltja meg egy vállalkozás számára, hogy gyakorolja a szolgáltatásnyújtás szabadságát, amennyiben nem kínálja szolgáltatásait abban a tagállamban, amelyikben letelepedett.³ Az AVMS irányelv azt is pontosan meghatározza, hogy milyen kritériumok érvényesülése mellett tekinti a szolgáltatót az adott államban letelepedettnek.

2. Eljárás más tagállamban letelepedett médiaszolgáltatóval szemben az AVMS Irányelv alapján

Az AVMS irányelv kimondja, hogy az olyan helyzetek kezelése érdekében, amikor egy adott tagállam joghatósága alá tartozó médiaszolgáltató televíziós műsorszolgáltatása teljes egészében vagy legnagyobb részben egy másik tagállam területére irányul, a tagállamok együttműködésre kötelezése és a szabályok megkerülése esetére a Bíróság ítélkezési gyakorlatának jogszabályba foglalása a megfelelő megoldás, mert ennek révén figyelembe vehetők a tagállamok aggályai anélkül, hogy megkérdőjeleződne a származási ország elvének helyes alkalmazása.⁴ Az AVMS irányelv ugyanakkor lehetőséget

² AVMS irányelv (33) preambulumbekendés.

³ AVMS irányelv (40) preambulumbekendés.

⁴ AVMS irányelv (41) preambulumbekendés.

ad a tagországoknak, hogy eltérjenek a származási ország elvétől abban az esetben, ha egy másik tagállam joghatósága alatt álló szolgáltató kimondottan a szigorúbb szabályok elkerülése érdekében telepedett le az adott tagországban. Ilyen rosszhiszemű jogmegkerülés esetén a szolgáltatással érintett tagállam a joghatóság megkerülésére hivatkozva a joghatósággal bíró tagállammal lefolytatott együttműködési eljárást követően, ha az eredménytelen, meghatározott feltételek betartása mellett az uniós joggal összhangban álló intézkedést tehet. Az intézkedés alapja csak a közérdekű területekre alkalmazott szigorúbb szabályok megkerülése lehet, gazdasági okokra hivatkozva nem avatkozhat be az állam.⁵ Az intézkedéseknek objektíve szükségesnek kell lenniük, azokat megkülönböztetés nélkül kell alkalmazni, és arányosnak kell lenniük az elérni kívánt célokkal.⁶ A jogrendszerek védelme érdekében a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók által közvetített valamennyi audiovizuális médiaszolgáltatás megfeleljen az adott tagállamban a nyilvánosságnak szánt audiovizuális médiaszolgáltatásokra alkalmazandó jogrendszer szabályainak. A tagállamok akkor hozhatnak a televíziós médiaszolgáltatás tekintetében ideiglenes intézkedést, ha a más tagállamból származó televíziós médiaszolgáltatás nyilvánvalóan, komolyan és súlyosan sérti az AVMS irányelv 27. cikk (1) vagy (2) bekezdését és/vagy a 6. cikket,⁷ vagyis ha kiskorúak védelmét sértő vagy gyűlöletkeltő tartalmakat tesznek közzé.

Az eljárásra akkor van lehetőség, ha a megelőző 12 hónap alatt a médiaszolgáltató legalább két korábbi alkalommal megsértette ugyanazt a kiskorúak védelmét célzó vagy a gyűlöletkeltést tilalmozó előírást, és az érintett tagállam írásban értesítette a médiaszolgáltatót és a Bizottságot az állítólagos jogsértésekről, valamint az általa tervezett intézkedésekről, amelyeket akkor hoz, ha ismételt jogsértést állapít meg. További feltétel, hogy az adást közvetítő tagállammal és a Bizottsággal folytatott konzultáció nem eredményezett egyezséget az értesítéstől számított tizenöt napon belül és az állítólagos jogsértés továbbra is fennáll.⁸ A tagállam által hozott intézkedésekről szóló értesítést követő két hónapon belül a Bizottság határozatot hoz arról, hogy az intézkedések megfelelnek-e az uniós jognak. Amennyiben úgy határoz, hogy nem felelnek meg, a tagállam köteles sürgősséggel megszüntetni a kérdéses intézkedéseket.⁹ A lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások tekintetében az AVMS irányelv 3. cikk (4)–(6) bekezdése alapján a tagállamok az általuk hozott intézkedésekkel eltérhetnek a fentebb ismertetettéktől speciális feltételek fennállása esetén.

Előfordulhat, hogy egy másik tagállam joghatósága alatt álló szolgáltató kimondottan a szigorúbb szabályok elkerülése érdekében telepedett le az adott tagországban. Ilyen rosszhiszemű jogmegkerülés esetére az AVMS irányelv lehetőséget ad, hogy a szolgáltatással érintett tagállam a joghatóság megkerülésére hivatkozva a joghatósággal bíró tagállammal lefolytatott együttműködési eljárást követően, ha az eredménytelen, meghatározott feltételek betartása mellett az uniós joggal összhangban álló intézkedést tegyen.

Vannak olyan jogesetek, melyek azt mutatják, hogy egyes tagállamok sikeresen léptek fel a rosszhiszeműen eljáró műsorszolgáltatókkal szemben, ilyen például a TV10 ügy. A TV10 ügyben született döntés, több korábbi hasonló döntésre is hivatkozva¹⁰ a rosszhiszemű joghatóság-választás

⁵ GELLÉN Klára: Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv főbb intézményei a tagállamok jogalkotó implementációs mozgásterülete tükrében. *Infokommunikáció és Jog*, 2010. február.

⁶ AVMS irányelv 4. cikk (3) bekezdés.

⁷ AVMS irányelv 3. cikk (2) bekezdés a) pont.

⁸ AVMS irányelv 3. cikk (2) bekezdés.

⁹ AVMS irányelv 3. cikk (2) bekezdés.

¹⁰ 33/74. sz., Van Binsbergen kontra Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid ügyben 1974. december 3-án hozott ítélet (EBHT 1974., 1299.) és 52/79. sz. Procureur du Roi kontra Marc J. V. C. Debauve és mások (EBHT 1980., 833.).

problematikájára reagált. Az említett jogesetből kiderül, hogy a TV10 műsorszolgáltatót Luxemburgban alapították és ott szerzett engedélyt műsorának Astra műholdon Hollandiába történő továbbítására. A holland médiahatóság, a Commissariat voor de Media megállapította, hogy a TV10 műsorszolgáltató nagyrészt holland tulajdonban van, és ugyan a műsorok rendezését, szerkesztését Luxemburgban végzik, a célközönség holland, a műsorokban javarészt hollandokat alkalmaznak, és a reklámokat Hollandiában gyártják. A TV10 a holland hatóságnak azt jelentette be, hogy Luxemburgban alapították. A hatóság a helyszínen vizsgálta ki a helyzetet, és felkereste a luxemburgi irodát, ahol kiderült, hogy ott nem folyik tényleges (műsorkészítői) tevékenység. Az eljárás végén a TV10 Milánóból Luxemburgba tette át székhelyét, ami annak az esélyét volt hivatott növelni, hogy a TV10-et külföldi műsorszolgáltatónak tekintsék. A hatóság a vizsgálatok, helyszíni szemlék alapján arra az eredményre jutott, hogy mind a műsorszolgáltató, mind az apparátusa Hollandiából, nem pedig Luxemburgból működik. A műsorszolgáltató igazgatója valós szándékait egy miniszterhez írt levelében tette nyilvánvalóvá. Ebben a levélben az igazgató világosan kifejtette, hogy a TV10-et azért hozták létre, hogy megkerüljék a holland szabályokat és külföldi státuszt szerezzenek. A fentiek alapján bebizonyosodott a TV10 rosszhiszeműsége, így a holland hatóság eljárhatott a műsorszolgáltatóval szemben.

3. Magyarországra sugárzó, külföldön bejegyzett médiaszolgáltatók

A joghatóságra vonatkozó uniós előírásoknak azért van kiemelkedő jelentőségük, mert számos, nagyrészt a magyar közönséget célzó médiaszolgáltató nem magyar joghatóság alatt áll, és így a magyar médiatörvény előírásainak nem kell megfelelniük. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) hatálya ugyanis Magyarországon letelepedett médiatartalom-szolgáltató által nyújtott médiaszolgáltatásra és kiadott sajtótermékre terjed ki.¹¹ Az Mttv. az AVMS irányelvvel összhangban azt is meghatározza, hogy a médiatartalom-szolgáltató milyen esetekben minősül Magyarországon letelepedettnek,¹² illetve kiterjeszti a hatályát olyan médiaszolgáltatókra is, amelyek nem minősülnek Magyarország területén letelepedettnek, de például a Magyar Köztársaság területén lévő műholdas feladóállomást vagy a műholdnak Magyarország tulajdonában álló átviteli kapacitását használják.¹³

Nem egyedi jelenség az Európai Unióban, hogy egyes médiaszolgáltatók a székhelyüktől eltérő tagállamba/tagállamokba sugározzák a műsoraikat. A médiaszolgáltatók szabadon választhatják meg a tevékenységük székhelyéül szolgáló országot, választásukat – egyéni szempontok mellett – nagymértékben befolyásolja az adott ország gazdasági és szabályozói környezete. A külföldi székhelyű, Magyarországra sugárzó filmcsatornák közül említésre méltó az AXN, AXN Crime, AXN Sci-fi, Cinemax, Cinemax 2, Film+, Film+2, Filmbox, Hallmark, HBO, HBO2, HBO Comedy, MGM, Movies24. Szép számmal találhatunk a kínálatban ismeretterjesztő csatornákat, mint például az Animal Planet, Da Vinci Learning, Discovery, Discovery Investigation, Discovery Science, Discovery Travel & Living, Discovery World DOQ, Fishing & Hunting, History, National Geographic, National Geographic Wild, Travel Channel, Viasat Explorer, Viasat History, Zone

¹¹ Mttv. 1. § (1) bekezdés.

¹² Mttv. 1. § (2) bekezdés.

¹³ Mttv. 1. § (3) bekezdés.

Club, Zone Reality. A Magyarországon fogható gyermekcsatornák nagy része szintén külföldi (Cartoon Network, Jetix, Jim Jam, KidsCo, Minimax, Nickelodeon). A nem kimerítő felsorolásban helyet kapnak sportcsatornák is (Eurosport, Eurosport2, Extreme Sports, SportKlub, SportKlub+), valamint az eddig említett kategóriák egyikébe sem sorolható egyéb csatornák (Animax, Cool, Poén, Reflektor Tv, Sorozat+, TV6, Viasat3, Zone Romantica, FEM3, Sorozat+.) Az említett médiaszolgáltatások egy része Európa-szerte elérhető, míg mások, mint például a VIVA TV vagy a Cool TV kizárólag a magyar nézőknek sugározzák a műsoraikat. A felsoroltak többsége sosem tartozott magyar joghatóság alá, de vannak olyanok is, melyek korábban magyarországi székhellyel rendelkeztek, azonban 'kitelepültek', így kikerültek a magyar médiatörvény hatálya alól.

Az alábbiakban bemutatok néhány joghatóságot váltó audiovizuális médiaszolgáltatót, kitérve arra, hogy miért és hova 'költöztek', valamint milyen magatartást tanúsítottak a székhelyáthelyezést követően.

3.1. Magyarországról Csehországba 'vándorolt' médiaszolgáltatók

A Minimax Rt. volt az első szolgáltató, mely Magyarországról Csehországba helyezte át a székhelyét. A Minimax Műsorszolgáltató Rt. mint műholdas, körzeti szakosított műsorszolgáltató 1999. december 6-án került az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) nyilvántartásába. A műsorszolgáltató éves műsorszolgáltatási alapdíját a Testület nettó 14 430 000 Ft összegben állapította meg. A Minimax Rt. 2004. június 30. napján kelt levelében jelentette be, hogy 2004. július 1-jén megszünteti Minimax műsorának elosztását, és egyben kérte ennek a Testület általi tudomásulvételét, valamint nyilvántartásból való törlését.

Az áttelepüléssel kapcsolatosan több aggály is felmerült: a joghatóságváltás idején a műsorszolgáltató nagy összegű tartozást halmozott fel a Testülettel szemben, a műsorszolgáltatáshoz fűződő gazdasági tevékenységek és események továbbra is megjelentek a magyarországi piacon, és problémás volt, hogy a Minimax csatornán látható hirdetések magyarországi eseményeket és egyéb termékeket hirdettek. Az aggályokra tekintettel, a műsorszolgáltató elleni fellépés reményében az ORTT Irodája megvizsgálta a műsorszolgáltatók rosszhiszemű joghatóság-választására vonatkozó európai uniós gyakorlatot.

A TV10 esete alapján az ORTT is megvizsgálta, hogy a Minimax esetében fennáll-e a rosszhiszeműség. A csehországi kedvezőbb gazdasági környezet kiaknázása akkor minősíthető rosszhiszeműnek, ha az egyben a magyarországi jogszabályok megkerülését szolgálja, ez utóbbi pedig a szerkesztett műsorok elemzése alapján állapítható meg, így az ORTT műsorelemző osztálya megvizsgálta, hogy a műsorszolgáltató műsorában a joghatóságváltást követően milyen változás állt be. A vizsgálat megállapította, hogy a műsorszolgáltatás magyar nyelven történt, az aktuális (gyermek) híradó magyar szereplők közreműködésével készült és elsősorban magyarországi eseményeket mutatott be. Az AGB általi elemzések arra mutattak rá, hogy a reklámok a magyar nézők, illetve a magyar vásárlóközösség számára készültek, és zömében, azaz 50 százalékot meghaladóan olyan magyar specialitásokat tartalmaztak, amelyek bemutatása más országokban nem bír jelentőséggel (pl. T-Com gyermeksziget, Mahart Kölyökhajó). Az ORTT kérte a cseh médiahatóság segítségét is, de a cseh Tanács nem reagált a megkeresésre, így az ORTT – mivel más forrásból nem tájékozódott – nem tudta kideríteni, hogy a joghatóságot megalapozó feltételek (szerkesztői döntések helyszíne, munkavállalók honossága stb.) fennállnak-e, ezért nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani a Minimax rosszhiszeműségét, valamint azt, hogy magyar joghatóság alá tartozik, ezért 2006-ban, 2004. július 1. napjával törölte nyilvántartásából.

Az ORTT a Minimax után 2008. április 1-jével törölte a nyilvántartásából az HBO Magyarország Műsorkészítő Zrt.-t is, mely szintén a Cseh Köztársaság területére helyezte át a székhelyét. Az HBO Magyarország Műsorkészítő Zrt. HBO csatornája 1998, az HBO2 pedig 2003 óta van jelen a magyar műsorkínálatban. Az ORTT a médiaszolgáltató éves díjait 2003. január 1. napjától nettó 60 016 236 Ft (HBO) és nettó 600 000 Ft (HBO2) összegben állapította meg.

Az HBO joghatóságváltásakor a rosszhiszeműség vizsgálatára nem került sor, ezért műsorait – a Minimaxszal ellentétben – az ORTT nem kísérte figyelemmel, annak ellenére, hogy korábban rendszeresen (évi nyolc-tíz alkalommal) tapasztalta a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezéseinek megsértését.

A joghatóságváltást követően még érkezett néhány állampolgári bejelentés a magyar médiahatósághoz az HBO műsoraival kapcsolatban. Az ORTT ezek között egy olyan műsorszámot talált („Kígyók a fedélzeten” c. film), mellyel kapcsolatban úgy vélte, hogy súlyosan sérültek a kiskorúak védelmére vonatkozó uniós rendelkezések. A Testület a műsorszámot megvizsgálta, majd a vizsgálat eredményéről tájékoztatta a cseh médiahatóságot és az Európai Bizottságot. A cseh hatóság is megvizsgálta a műsorszámot, melynek során megállapította, hogy a médiaszolgáltató megsértette a cseh szabályozást, és pénzbírságot szabott ki. Az Európai Bizottság az ügyben nem intézkedett, mivel az HBO első alkalommal követett el jogsértést.

Az HBO-t követően 2010-ben a Z+ Műsorszolgáltató Zrt. (VIVA), az MTV Networks Magyarország Zrt. (MTV Hungary) és a Comedy Central Magyarország Zrt. (Comedy Central) is elhagyták az országot, és cseh joghatóság alá kerültek. Áttelepülésük kapcsán nem derült fény semmilyen olyan adatra vagy körülményre, amely a magyar jogszabályok megkerülését szolgálná. Ezen médiaszolgáltatóknak a joghatóságváltáskor műsorszolgáltatási díj vagy egyéb tartozásuk nem volt, sőt szankcióként sem fizettek milliós nagyságrendű összegeket (az MTV Network és a Comedy Central magyar joghatóság alatt is jogkövető magatartást tanúsított, a Viva TV-t a Testület összesen 2 360 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte). Azt azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az említett médiaszolgáltatók kitelepülésüket követően ‘megszabadultak’ a nagy összegű műsorszolgáltatásdíj-fizetési kötelezettségüktől.

Felmerül a kérdés, hogy miért éppen Csehországba mentek az érintett médiaszolgáltatók? A 231/2001. számú törvényen (angol címe: „On Radio and Television Broadcasting Operation and on Amendments to Other Acts”) alapuló cseh médiaszabályozás a kiskorúak védelmére vonatkozóan – a magyar szabályozáshoz hasonlóan – részletes szabályokat fogalmaz meg. Mivel a kiskorúak védelme szempontjából a reklámokra vonatkozó cseh előírások lényegében azonosak a magyar törvény rendelkezéseivel, így ez a tényező nem játszott szerepet a médiaszolgáltatók joghatóságváltásakor. A cseh törvény klasszifikációra vonatkozó rendelkezései azonban alapot adhattak a médiaszolgáltatók kivándorláshoz, ugyanis a cseh törvény nem különböztet meg korhatári kategóriákat. Az említett törvény 32. bekezdése szerint a kiskorúak fejlődését súlyosan károsító műsorok teljes tilalom alá esnek – ide különösen azok a műsorok tartoznak, amelyek pornográfiát vagy indokolatlan erőszakot ábrázolnak. Azon műsorszámok, amelyek ‘csak valószínűleg’ veszélyeztetik a kiskorúak fejlődését, a nap meghatározott óráiban tehetők közzé. A magyar médiatörvényhez hasonlóan a cseh törvény is 06.00 és 22.00 óra között határozza meg azt az időintervallumot, amikor nem sugározható olyan műsorszám vagy reklám, amely veszélyeztetheti a kiskorúak fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését. Így könnyebbéség a médiaszolgáltatóknak, hogy nem kell korhatári kategóriákba sorolni a műsorszámokat, csupán azt kell eldönteni, hogy az adott műsorszám tartalma alapján 22 óra előtt vagy után sugározható-e. Ezzel kapcsolatban viszont meg kell jegyezni, hogy sem a Comedy Central, sem az MTV Network nem sértette meg a magyar médiatörvény klasszifikációra vonatkozó rendelkezéseit, így feltételezhetően a magyar klasszifikációs szabályok nem okoztak szá-

mukra problémát, hanem más indok alapján települhettek ki. Motiválhatta a médiaszolgáltatókat például az, hogy Csehországban nincsen műsorszolgáltatási díj, az éves regisztrációért kb. 2000 eurót kell fizetni, ami messze elmarad a Magyarországon fizetett díjaktól.

A joghatóságváltást az is befolyásolhatta, hogy Csehországban a jogsértések miatt kiszabható bírságok alacsonyabbak voltak, mint Magyarországon. A kiskorúak fejlődését hátrányosan befolyásoló műsorszámok közzététele miatt 20 000 – 10 000 000 cseh korona (kb. 809 – 405 505 euró) büntetés szabható ki. 5 000 – 2 500 000 korona (kb. 202 – 101 376 euró) a büntetés, ha például a műsorszolgáltató az előírt kötelezettségekről nem szolgáltat adatot, veszélyhelyzetben vagy katasztrófa esetén a nézők információkkal történő ellátására vonatkozó szabályt szegi meg, vagy ha a támogathatóság előírásainak nem tesz eleget. A bírság összege 10 000 – 5 000 000 (404 – 202 752 euró) korona lehet, amennyiben az európai és a független európai alkotásokra vonatkozó kvótaszabályokat sérti meg a médiaszolgáltató.

A joghatóságváltáshoz az is hozzájárulhatott, hogy az ORTT az állampolgári bejelentések mellett havi rendszerességgel hivatalból is vizsgálta a médiaszolgáltatók működését, míg Csehországban – a cseh médiahatóság képviselőinek beszámolója alapján – nincsenek folyamatos felügyelet alatt. A fentiek mellett vélhetően a médiaszolgáltatók működési feltételeinek racionalizálása is meghatározó volt, különösen igaz ez a Minimaxra, amely ‘európai méretűvé’ nőtte ki magát.

3.2. Az Egyesült Királyságba ‘költöző’ Viasat3

Magyarországról az Egyesült Királyságba települt médiaszolgáltatók közül a Viasat3 joghatóságváltása volt a legjelentősebb, amely 2005. február 1-től 2009. május 1-ig állt a magyar szabályozás hatálya alatt. A Viasat3 joghatóságváltásához nagymértékben hozzájárult, hogy az ORTT és a médiaszolgáltató közt nem volt felhőtlen a viszony. A Viasat Műsorszolgáltató Zrt. körzeti műsorszolgáltatóként került nyilvántartásba, azonban a Testület 2007 áprilisában a Viasat3 állandó megnevezésű műsorszolgáltatását országossá minősítette, ezzel egyidejűleg 36 121 557 Ft + áfa összegben állapította meg az éves műsorszolgáltatási díját. Az országossá minősítést követően a Viasat3-nak az Rttv. 8. § (3) bekezdése alapján főműsoridőben legalább húsz perc önálló hírműsort kellett volna sugároznia. Mivel a műsorszolgáltató ennek a kötelezettségének nem tett eleget, ezért az ORTT több közigazgatási eljárást indított vele szemben. Az átminősítésről szóló ORTT határozatot ugyan a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte, és új eljárás lefolytatására kötelezte a hatóságot, erre azonban már csak a joghatóságváltást követően került sor. [Megjegyzendő, hogy az Rttv. 8. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettség az Mttv. rendelkezései között már nem szerepel.]

2009. május 1-jén mintegy 30 millió forint bírság megfizetésével volt adós a műsorszolgáltató a hatóság felé, valamint az ORTT által megállapított két háromórás és egy egynapos műsorszolgáltatási jogosultság felfüggesztését sem hajtotta végre. A joghatóságváltást követően is születtek szankcionáló határozatok, melyeket a 2009. május 1-jét megelőző időszakban elkövetett jogsértések miatt állapított meg a Testület. A bírságtartozást az ORTT-nek sikerült behajtania, a felfüggesztések azonban végrehajthatatlannak bizonyultak.

A joghatóságváltást követően nagy figyelem irányult arra, hogy a médiaszolgáltató milyen magatartást tanúsít, miután nem kell a magyar törvény előírásainak megfelelnie. A médiaszolgáltató műsorainak vizsgálatával a székhelyáthelyezést követően sem állt le a Testület, így például minden hónapban megvizsgálta, hogy a médiaszolgáltató mennyi reklámot sugároz óránként. A vizsgálatok célja az volt, hogy azok eredményéből következtetést lehessen levonni arra vonatkozóan, hogy a mé-

diaszolgáltató a magyar jogszabályok megkerülése miatt távozott-e az országból. A magyar médiahatóság rendszeresen tapasztalta, hogy a médiaszolgáltató a kiskorúak szempontjából káros tartalmakat tesz közzé, azonban nem tárt fel kirívóan súlyos jogsértést.

De miért éppen az Egyesült Királyságba költözött a Viasat? Az angol médiajogi szabályozás alapját jelentő, 2003-ban elfogadott Communications Act értelmében az angol médiahatóság (Ofcom) kódexekben szabályozza a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezéseket. A részletesen megfogalmazott szabályok itt is azt a célt szolgálják, hogy azon tartalmak, amelyek a 18 év alattiak fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését komolyan sérthetik, ne legyenek közvetíthetőek. Az Egyesült Királyságban az évek folyamán a korhatári kategóriák többször változtak, jelenleg hét kategória különböztethető meg: korhatár nélkül (U); a film megtekintéséhez szülői kíséret ajánlott (PG); csak 12 éven felülieknek; csak 15 éven felülieknek; csak 18 éven felülieknek; valamint a videokazetták esetében a kisgyermek részére különösen ajánlott (Uc); és a kizárólag szexshopban árusítható videokazettákra érvényes R18 minősítés. A kiskorúak számára ártalmas tartalmak 21.00 és 5.30 között tehetők közzé.

Az Ofcom a Code on the Scheduling of Television Advertising című, reklámokkal kapcsolatos előírásokat tartalmazó, 2009-ben közzétett kódexében is kiemelt figyelmet szentel a kiskorúak védelmének, valamint a 2010. szeptember 1. óta hatályos Code of Broadcast Advertising általános része is foglalkozik a gyermekek védelmével.

Az angol médiafelügyeletet ellátó Ofcom öröködik afelett, hogy az engedéllyel rendelkező szolgáltatók a törvény alapján létrehozott szabályozási rendszernek megfelelő engedéllyel rendelkezzenek, és tevékenységüket az engedélynek megfelelően végezzék. Amennyiben az Ofcom jogsértést észlel, pénzbírással sújthatja a médiaszolgáltatókat – a pénzbírásság összege az adott számviteli időszak törvényben meghatározott bevételeinek legfeljebb 5 százaléka –, vagy nyilatkozat közzétételére kötelezheti. Az Ofcomnak lehetősége van arra is, hogy az engedély időtartamának megrövidítésével szankcionálja a szolgáltatókat.

A joghatóságváltást követően kedvező volt a Viasat számára, hogy az óránkénti 12 perces reklámidőt egész órában, és nem az Rttv. 16. § (2) bekezdése szerinti bármiként számított egy órán belül kellett megtartania, ennek ellenére a joghatóságváltását vélhetően nem annyira a jogszabályi környezet, hanem inkább az országossá minősítés, az ezzel járó kötelezettségek (főműsoridőben 20 perc hírműsor) és a magas műsorszolgáltatási díj befolyásolta. Fontos tényező továbbá, hogy a Viasatot az ORTT havi rendszerességgel vizsgálta, reklámidejét folyamatosan mérte, a jogsértő műsorszámokat minden esetben szankcionálta, így összességében többmillió bírságot szabott ki vele szemben, és több alkalommal kötelezte a műsorsugárzás felfüggesztésére. Az Ofcom azonban nem tartja szigorú felügyelet alatt a médiaszolgáltatót, és az Ofcom és a Médiatanács közötti kommunikáció alapján arra lehet következtetni, hogy a Viasat különösebb hatósági kontroll nélkül sugározza a műsorait.

3.3. A Romániába ‘települő’ Cool TV

A Testület 2003-ban vette nyilvántartásba a HUMOR1 TV Műsorszolgáltató Rt.-t mint a műsor-terjesztéséhez műholdat igénybevevő körzeti, szakosított műsorszolgáltatót, és nettó 20 112 300 Ft műsorszolgáltatási alapdíjat állapított meg a részére. A csatorna később Cool TV-re változtatta a nevét.

A műsorszolgáltató 2005. november 30. napján kelt levelében bejelentette, hogy 2005. október 6. napjától a Cool TV műsorszolgáltatását az IKO Romania srl. végzi. A műsorszolgáltató kép-

viselője azt nyilatkozta, hogy az IKO Romania srl. székhelye Bukarestben van, a műsorra vonatkozó szerkesztői döntések meghozatalának helye Románia, de az IKO Romania srl.-nek Magyarországon, Csehországban, Szlovákiában és Szerbiában is van telephelye. Az egyes telephelyeken a műsorok terjesztéséhez szükséges tevékenységek folynak. Minden telephelyen két fő dolgozik, egy *local manager* és egy titkárnő. A műsorszolgáltató nyilatkozatában foglaltak azonban megkérdőjelezhetőek voltak, mert a műsorok tartalmi leírásából egyértelművé vált, hogy azok nem Bukarestben, hanem Magyarországon, a budapesti telephelyen készülnek, tekintve, hogy csak magyar műsorvezetőkkel, stábbal és magyar meghívott vendégekkel dolgoznak. Született egy érdekes médiatanácsi határozat is, mely az RTL Klubot burkolt reklám megsértése miatt szankcionálta, mivel a Való Világ élő adásában a műsorvezető úgy köszönt el a nézőktől, hogy „kapcsoljanak a Cool TV-re, ahol hamarosan kezdődik a BeleValóVilág”. [Az RTL Klub Cool TV-t népszerűsítő műsora kimerítette az Rttv. 10. § (5) bekezdésében foglalt burkolt reklám tényállását.] A műsorvezető néhány perc múlva a Cool TV-n köszöntötte a nézőket. Így vélhetően a két csatorna stúdiója azonos épületben van. A fentiek ellenére a magyar hatóság a joghatóságváltás kapcsán nem vizsgálta a médiaszolgáltató rosszhiszeműségét.

A Testület a joghatósága alatt álló műsorszolgáltatóval szemben 11 alkalommal állapította meg az Rttv. kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezéseinek és két alkalommal a 13. § (2) bek. e) pontjának¹⁴ a sérelmét, a jogsértések miatt a Testület csak két alkalommal szabott ki bírságot.

Mikor a Testület 2006. április 1-jén hozott határozatával 2005. október 6. napjától törölte a médiaszolgáltatót a nyilvántartásából, a Cool TV-nek nettó 184 845 Ft összegű tartozása volt a hatósággal szemben.

A joghatóságváltást követően a Cool TV 2007-ben még mindig alkalmazta a magyar klasszifikáció szerinti besorolást, és megfelelő piktogramok elhelyezéséről is gondoskodott. Mindezek ellenére azonban nagymértékben figyelmen kívül hagyta a kiskorúak védelmére vonatkozó előírásokat, hiszen kora délutáni időpontokban felnőtteknek szóló erőszakos, illetve erotikus tartalmú műsorszámokat tett közzé (Cool Love, Cool Sex, South Park stb.), amelyek sem a román, sem a magyar szabályozás alapján nem voltak megengedettek az adott időszámban. A Cool TV esetében nem arról volt szó, hogy egy-egy filmalkotást helytelen korhatári kategóriába sorolva szerkesztett adásba, hanem az említett műsorszámok folyamatos jelleggel, több hónapig napi rendszerességgel szerepeltek a képernyőn. Több mint egy évig tartó levelezés után sikerült csak elérnie az ORTT-nek, hogy a pornográfia határait súroló Cool Love és Cool Sex című műsorszámokat a médiaszolgáltató ne délutáni időpontokban sugározza.

De miért éppen Románia? Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló AVMS irányelvet a román törvényhozók – az elsők között – 2009-ben emelték be a nemzeti jogrendszerbe, és 2010. június 1. óta alkalmazzák. A román médiahatóság rendelet-alkotási jogkörében eljárva klasszifikációs kötelezettséget írt elő a műsorszolgáltatók részére. A magyar és a román klasszifikációs előírások között lényeges különbségeket nem tapasztalhatunk. A műsorszolgáltató a műsor bemutatása előtt képi és hangos módon köteles tájékoztatni a nézőket a műsor tartalmáról, valamint az esetleges korlátozásokról. A román szabályozás arra is kötelezi a televíziókat, hogy az egyes kategóriákat piktogramok formájában is feltüntessék, a megfelelő piktogramokat pedig a műsorújságban is közzé kell tenni. A román médiaszabályozás a kiskorúak védelmével kapcsolatban öt korhatári kategóriát hatá-

¹⁴ Rttv. 13. § (2) bek. e) pont: az alkoholtartalmú italok reklámja nem tehető közzé főműsoridőben, az alacsony alkoholtartalmú ital kivételével.

roz meg (bárki számára megtekinthető, 12 év alattiak számára szülői engedéllyel megtekinthető, csak 12 éven felülieknek engedélyezett alkotások, a 15 éven felülieknek engedélyezett és a 18 éven felülieknek engedélyezett alkotások), közzétételükre vonatkozóan pedig a magyar szabályokhoz hasonló rendelkezéseket fogalmaz meg. A román szabályozás a műsorszámok kategorizálásán túl a gyermekek védelmének más vonatkozásaira is kitér (pl. a rendelet szigorú előírásokat fogalmaz meg a bűncselekmények 14 éven aluli áldozatainak, illetve a bűncselekmény elkövetésével vádolt vagy büntetőeljárásban tanúként megjelenő kiskorúak megjelenítésével kapcsolatban).

A törvény konkrétan meghatározza azokat a jogsértéseket, amelyekkel szemben szankció alkalmazható. Az elsődleges szankció a bírság, a kiszabható bírság összege 10 000-200 000 lej (2286–45 732 euró). Kisebbségi súlyú jogsértés esetén a Tanács a szolgáltatót nyilvánosan felhívhatja a törvény betartására. Az érintett műsorszolgáltató minden kiszabott szankcióról, illetve annak indokairól köteles tájékoztatni a közönséget.

A joghatóságváltást követő években úgy tűnt, hogy a Cool TV számára kedvező volt a váltás, hiszen az ORTT már nem vizsgálhatta a műsorait, a CNA még nem vizsgálta. Nem jelentéktelen szempont az sem, hogy a Cool TV a több mint 20 millió forintos éves műsorszolgáltatási díjfizetési kötelezettségétől 'megszabadult', Romániában pedig a műsorszolgáltatási licenc díjtalan.

4. Eljárás a külföldi joghatóságú Magyarországra sugárzó médiaszolgáltatókkal szemben

Az említett médiaszolgáltatók a székhelyát helyezést követően továbbra is részben vagy kizárólag (Viva, Cool TV) a magyar nézőknek sugározzák a műsorait, a televízió nézőknek pedig aligha van tudomásuk arról, hogy azok nem állnak magyar joghatóság alatt, így panaszukat is a magyar médiahatósághoz küldik. A magyar célközönség védelmére tekintettel azonban szükséges, hogy a Média tanács hatékonyan fel tudjon lépni a jogsértő médiaszolgáltatókkal szemben.

Az Mttv. lehetőséget ad arra, hogy amennyiben a külföldi joghatóságú Magyarországra sugárzó médiaszolgáltató nem teljesíti a hazai jogszabályi követelményeket, akkor – meghatározott és átlátható eljárásrend keretében – a műsorterjesztőt kötelezheti a hatóság az adott műsor terjesztésének felfüggesztésére, a kizárólag Magyarország területén terjesztett médiaszolgáltatás tekintetében, legfeljebb száznyolcvan napig.¹⁵ Az eljárásra akkor kerülhet sor, ha a médiaszolgáltatás nyilvánvalóan és súlyosan sérti a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezéseket [Smtv. 19. § (1) bek., (4) bek., Mttv. 9. §, 10. § (1)–(3) bek.] vagy gyűlöletkeltő [Smtv. 17. § (1) bek.], és a médiaszolgáltatás terjesztésének korlátozását célzó határozatot megelőző tizenkét hónap alatt a médiaszolgáltatás legalább két alkalommal megsértette a fenti rendelkezéseket. Az eljárás menetéről szóló előírások pedig szó szerint megegyeznek az AVMS irányelv 3. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal.

Az AVMS irányelv 27. cikke alapján akkor van lehetőség más tagállamban letelepedett médiaszolgáltatóval szembeni fellépésre, ha a médiaszolgáltató olyan programokat tesz közzé, amelyek „súlyosan károsíthatják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, különösen pornográfiát vagy indokolatlan erőszakot tartalmazó műsorokat” sugároz. A 27. cikk (2) bekezdése azzal bővíti a

¹⁵ Mttv. 176. § (1) bekezdés.

kört, hogy olyan műsorszámokra is kiterjeszti az eljárás lehetőségét, amelyek „valószínűleg károsítják a kiskorúak fizikai, értelmi vagy erkölcsi fejlődését”.

E körben szükséges azt is kiemelni, hogy az Mttv. a jogmegkerülés kivédésére is tartalmaz rendelkezéseket, az AVMS irányelvvel összhangban. Ennek megfelelően az Mttv. a származási elv szabálya alóli kivételként lehetővé teszi a magyar médiajogi rendelkezések alkalmazását a Magyarországra szolgáltatást nyújtó médiaszolgáltatóra is, amely a hazai szigorúbb szabályozás alóli mentesülés érdekében telepedett le külföldi tagállamban (179–180. §). A jogmegkerülés megállapítása során a Médiatanácsnak ellenőriznie kell, hogy a más tagállamban letelepedett médiaszolgáltató lineáris audiovizuális médiaszolgáltatásának szempontjából mely tagállamban található a reklám-, illetve előfizetési bevételeinek fő forrásai, melyik a médiaszolgáltatás fő nyelve, főként mely tagállamban van a közvetítéseinek helyszíne, és hogy a médiaszolgáltatás mely tagállam közönségéhez szóló műsorszámokat tartalmaz. (Lényegében ehhez hasonló vizsgálatot folytatott le az ORTT a Minimax Rt. joghatóságváltása kapcsán.) A Médiatanács szankciót alkalmazhat a rosszhiszemű médiaszolgáltatóval szemben akkor, ha azon tagállam, amelynek joghatósága alá tartozik a médiaszolgáltató, a Médiatanács által kért intézkedést két hónapon belül nem, vagy nem megfelelően teszi meg. A határozatról értesíteni kell az Európai Bizottságot, amely annak visszavonására kötelezheti a Médiatanácsot.

Tekintettel arra, hogy mind az AVMS irányelv, mind az Mttv. szigorú feltételekhez köti (tizenkét hónapon belül legalább három nyilvánvaló és súlyos jogsértés, a magyar és az érintett tagállam közötti egyeztetés eredménytelensége) a külföldi médiaszolgáltatóval szembeni fellépést, ezért célszerű más módon is megkísérelni a magyar nézők, különösen a kiskorúak védelmére vonatkozó szabályok érvényesítését.

Az ORTT több sikertelen kísérletet tett arra vonatkozóan, hogy az AVMS irányelv 27. cikke alapján eljárjon a Cool TV-vel szemben. 2008. december 12-én a román Nemzeti Audiovizuális Tanács (CNA) és az ORTT megállapodást írt alá a két ország szabályozó hatóságai közötti fokozott együttműködésről. A hatóságok közötti együttműködés választ keres arra a problémára, hogy a Magyarországon látható, de nem a magyar médiahatóság által ellenőrzött műsorokkal kapcsolatos panaszokat is hatékonyan kezelni lehessen. A megállapodás kitér arra is, hogy a hatóságok rendszeresen tájékoztatják egymást munkájukról és az országukban bekövetkezett, az audiovizuális területet érintő jogszabályi változásokról is. A megállapodás beváltotta a hozzá fűzött reményeket, ugyanis a hatóságok közötti hatékony együttműködés és az elektronikus ügykezelés hozzájárult ahhoz, hogy a törvénytörő műsorok nem maradnak jogkövetkezmények nélkül. A CNA a magyar hatóság által továbbított minden panaszt kivizsgál, és az általa lefolytatott vizsgálat eredményéről tájékoztatja a magyar hatóságot.

Tekintettel a magyar–román együttműködés sikerére, 2009. december 11-én megállapodást írtak alá a magyar, a cseh, a lengyel, a román, a szlovák és a szerb médiahatóság képviselői, mely szintén azt a célt szolgálja, hogy ne tudjanak kibújni a felügyelet alól azok a médiaszolgáltatók, akik külföldi állam területére sugároznak.

Célszerű lenne, ha a Médiatanács az Ofcommal is kötne egy hasonló megállapodást, mert a brit joghatóság alatt álló Viasat3 médiaszolgáltatás is rendszeresen tesz közzé a kiskorúak szempontjából káros tartalmakat. Legutóbb a 2011. november 3-án 9 óra 20 perces kezdettel sugárzott Van Helsing című műsorszám, valamint a 2011. április 6-án, 11-én, 18-án, 19-én és május 2-án közzétett, 15 éven aluliak számára nem ajánlott korhatár-kategóriába sorolt Éden Hotel c. reality show-val kapcsolatban tapasztalta azt a Médiatanács, hogy magasabb korhatári kategóriába kellett volna besorolni. Az Éden Hotelben direkt szexuális tevékenység nyers és részletező bemutatása miatt a Médiatanács két határozatában [1766/2011. (XII. 1) és 1767/2011. (XII. 1.)] megállapította az Mttv.

176. §-ában rögzített eljárási rendnek megfelelően az Mttv. 9. § (6) bekezdésének¹⁶ és 10. § (1) bekezdés *d)* pontjának¹⁷ megsértését. A Médiatanács a határozatban foglaltakról levélben tájékoztatta az Ofcomot, rögzítve arra irányuló szándékát, miszerint akár az Mttv. 176. §-a, akár az Mttv. 179. §-a szerinti eljárás alapján eljárási cselekményeket az Ofcom és a médiaszolgáltató közti konzultáció eredményessége/eredménytelensége tükrében tesz.

A fenti esetek azt mutatják, hogy a médiaszolgáltatók nem elsősorban az enyhébb tartalomszabályozás okán hagyják el Magyarországot, hiszen azt leszámítva, hogy Csehországban nem kell korhatári kategóriákba sorolni a műsorszámokat, nem szabadulnak meg a tartalmi előírásoknak való megfelelés kötelezettségétől. Az áttelepülést követően viszont mentesültek a korábban európai viszonylatban is magas magyar médiaszolgáltatói díjak fizetése alól, és ezzel kikerültek a magyar médiahatóság felügyelete alól. Természetesen a joghatóságváltáshoz hozzájárulhatott az adott médiaszolgáltató speciális indoka is (pl. költséghatékonyság). Az áttelepült szolgáltatók új székhelye szerinti hatóságok hivatalból jellemzően nem, csak a magyar médiahatóság megkeresésére folytatnak le velük szemben vizsgálatot, és indítanak eljárást. A médiaszolgáltatók elvándorlásának jelenségét áttekintve, a jövőben arra érdemes helyezni a hangsúlyt, hogy az AVMS irányelv céljai teljesüljenek, azaz bizonyos jelentős kérdésekben összeurópai szinten is egységes szabályozás és jogalkalmazás érvényesüljön, és így a kitelepült médiaszolgáltatók káros tartalmaival szemben a magyar közönség érdekében hatékonyan fel lehessen lépni. Ez pedig a szabályozó hatóságok fokozott együttműködését igényli.

¹⁶ Azt a műsorszámot, amely alkalmas a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, naturális ábrázolása, az V. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott.

¹⁷ Lineáris médiaszolgáltatásban az V. kategóriába sorolt műsorszám megfelelő jelzéssel ellátva, 22 óra és 05 óra között tehető közzé.